

CHUẨN MỰC KẾ TOÁN CÔNG QUỐC TẾ VÀ SỰ CẦN THIẾT ÁP DỤNG CHUẨN MỰC KẾ TOÁN CÔNG QUỐC TẾ TẠI VIỆT NAM

● VŨ THỊ DIỆP

TÓM TẮT:

Việc xây dựng hệ thống các chuẩn mực kế toán công quốc tế là việc làm cần thiết trong điều kiện hiện nay ở Việt Nam, tạo ra một môi trường pháp lý quan trọng trong lĩnh vực kế toán Nhà nước, góp phần quản lý ngày càng tốt hơn tài sản chung của Nhà nước ở cả tầm vĩ mô và vi mô. Bài báo đi vào phân tích tầm quan trọng của việc áp dụng chuẩn mực kế toán công quốc tế, đặc biệt tại Việt Nam.

Từ khóa: kinh nghiệm quốc tế, chuẩn mực kế toán công, IPSASs.

1. Đặt vấn đề

Trước sự phát triển và phức tạp của các hoạt động Chính phủ, nhiều quốc gia trên thế giới đã gặp khó khăn trong việc giải thích và sử dụng báo cáo tài chính cho mục đích so sánh do các nguyên tắc, phương pháp và tài khoản khác nhau của hệ thống kế toán chính phủ. Liên đoàn Kế toán quốc tế (IFAC) nhận thấy sự cần thiết của một khuôn khổ kế toán toàn cầu thống nhất trong khu vực công. IPSASB thuộc Liên đoàn Kế toán quốc tế đã soạn thảo các chuẩn mực kế toán cho các đơn vị thuộc lĩnh vực công hay còn gọi là chuẩn mực kế toán công quốc tế.

Chuẩn mực kế toán công quốc tế được xây dựng và áp dụng ở các quốc gia có nền kinh tế hội nhập, là một nhu cầu tất yếu khách quan. Hệ thống chuẩn mực kế toán công quốc tế cho thấy tầm quan trọng và sự cần thiết áp dụng rộng rãi ở các quốc gia trên toàn thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng.

2. Tầm quan trọng của chuẩn mực kế toán công quốc tế

Chuẩn mực kế toán công quốc tế (IPSAS) là một hệ thống những quy định và hướng dẫn về những nguyên tắc, nội dung, phương pháp và thủ tục kế toán cơ bản, chung nhất và đầy đủ, làm cơ sở ghi chép kế toán và lập báo cáo tài chính nhằm đạt được sự đánh giá trung thực, hợp lý, khách quan về thực trạng tài chính và kết quả hoạt động của các đơn vị kế toán trong lĩnh vực công.

Ủy ban Chuẩn mực kế toán quốc tế về lĩnh vực công (IPSASB) thuộc Liên đoàn Kế toán quốc tế đã soạn thảo các chuẩn mực kế toán cho các đơn vị thuộc lĩnh vực công hay còn gọi là chuẩn mực kế toán công quốc tế (IPSASs). IPSASB ban hành các chuẩn mực kế toán công quốc tế trong đó đề cập đến việc báo cáo tài chính trên cơ sở kế toán dồn tích và cơ sở kế toán tiền mặt.

Việc áp dụng một ngôn ngữ kế toán toàn cầu

duy nhất cho các báo cáo tài chính sẽ đảm bảo tính phù hợp, hiệu quả, dễ hiểu, đáng tin cậy, kịp thời, khách quan, dễ so sánh, minh bạch và trách nhiệm giải trình, dẫn đến thông tin kế toán được thay đổi về chất lượng và báo cáo sẽ nâng cao độ tin cậy, ủy quyền của thông tin kế toán đối với các nhà đầu tư cùng những người dùng khác trên toàn thế giới (Ahmad & Khan, 2010).

Mục tiêu ban đầu của IPSAS là thúc đẩy trách nhiệm giải trình của chính phủ cao hơn ở tất cả các quốc gia, cải thiện chất lượng và độ tin cậy trong kế toán và báo cáo tài chính, hoạt động kinh tế và tài chính tốt hơn, quản lý và kỷ luật tài chính tốt hơn, sự hài hòa quốc tế về các yêu cầu báo cáo. IPSASB nhằm mục đích hỗ trợ lợi ích công bằng cách xây dựng các chuẩn mực kế toán chất lượng cao cho khu vực công và điều này sẽ cải thiện chất lượng và tiêu chuẩn hóa của báo cáo tài chính trên toàn thế giới. Do đó, khả năng so sánh tài chính giữa các quốc gia khác nhau dễ dàng hơn. IPSASB phát triển các tiêu chuẩn này bằng cách tuân theo một quy trình rất có cấu trúc nhằm tạo cơ hội cho tất cả những người quan tâm đến báo cáo tài chính khu vực công cùng chia sẻ trong việc xây dựng các tiêu chuẩn này.

IPSAS sẽ cung cấp cái nhìn toàn diện và chính xác hơn về tình hình tài chính của Chính phủ. Từ đó, Chính phủ sẽ có thể xác định điểm mạnh và điểm yếu, xây dựng và thực hiện các chính sách mới giúp ích trong quá trình điều hành.

Tuy nhiên, khi áp dụng vào bất kỳ quốc gia nào, chắc chắn sẽ có một số thách thức cần được kiểm tra và chuẩn bị các yêu cầu cần thiết để vượt qua. Một số thách thức và yếu tố ảnh hưởng đến việc áp dụng IPSAS bao gồm thách thức về công nghệ, thách thức về tổ chức, thách thức về tài chính (Whitefield & Savvas, 2016). Việc áp dụng các chuẩn mực kế toán công quốc tế cũng có ảnh hưởng đối với việc thay đổi chương trình giảng dạy ở các cơ sở giáo dục khác nhau (Agyemang, 2017). Nhiều khía cạnh của việc lãng phí nguồn lực công và sự gia tăng khoảng cách tham nhũng giữa các nước phát triển và đang phát triển cũng là trở ngại không kém (Biraud, 2010).

3. Sự cần thiết áp dụng chuẩn mực kế toán công quốc tế tại Việt Nam

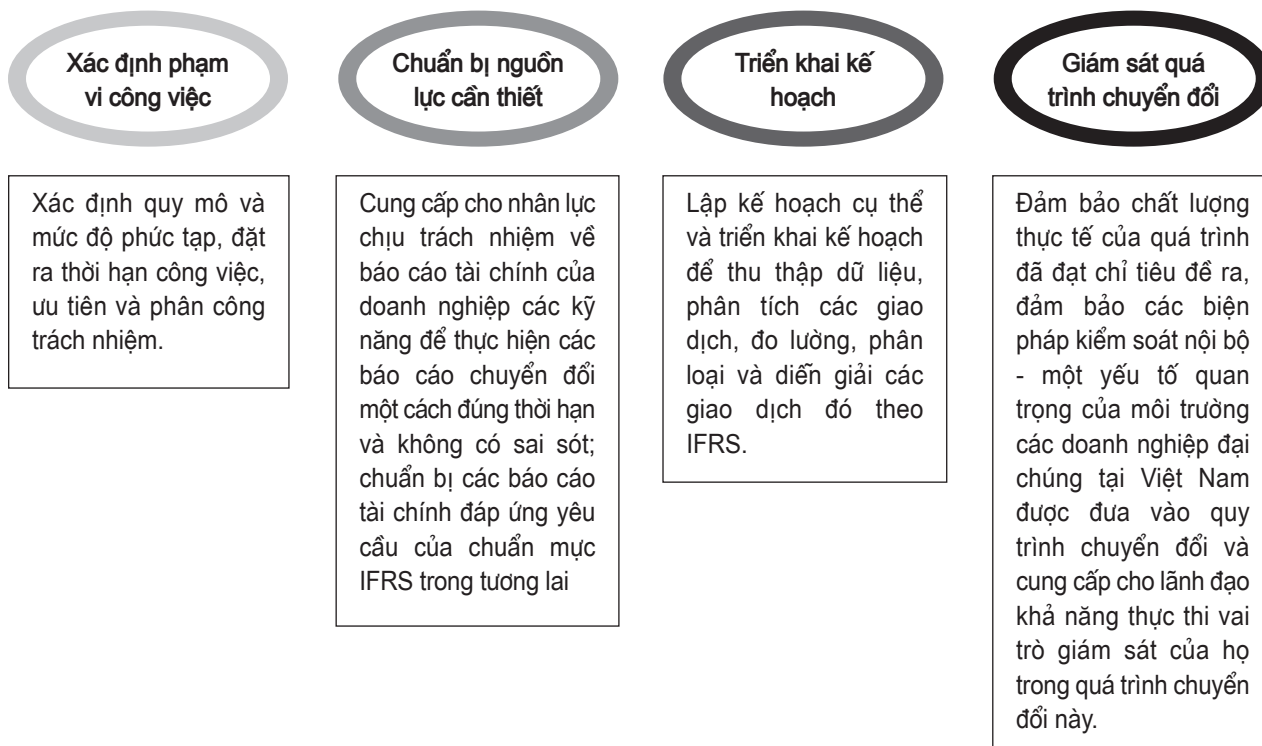
Trong những năm gần đây, quá trình hội nhập kinh tế quốc tế ở Việt Nam diễn ra rất mạnh mẽ. Việc gia nhập các tổ chức kinh tế thế giới và khu vực như WTO, Hiệp định thương mại Việt - Mỹ, cam kết với các tổ chức tài chính như ADB, WB, IMF,... đòi hỏi Việt Nam phải cung cấp thông tin có tính chuẩn mực, có khả năng so sánh và được quốc tế thừa nhận, ngoài ra đòi hỏi Việt Nam phải tuân thủ theo lộ trình đã thỏa thuận có cam kết về minh bạch hóa thông tin kế toán, nhất là trong lĩnh vực kế toán công. Hiện nay, Việt Nam đã có những bước tiến đáng kể trong việc nghiên cứu xây dựng các quy định trong lĩnh vực kế toán công theo hướng hòa nhập với các thông lệ quốc tế, tuy nhiên vẫn còn khoảng cách nhất định với thông lệ quốc tế về việc ghi nhận và trình bày các thông tin về thu chi ngân sách nhà nước, kế toán các quỹ tài chính, kế toán thuế và kế toán tại các đơn vị hành chính sự nghiệp.

Mặt khác, báo cáo tài chính của đất nước một cách đầy đủ, chính xác và minh bạch theo thông lệ quốc tế được nhiều đối tượng trong xã hội quan tâm, do đó vai trò của kế toán công được thể hiện ở việc thực hiện các chức năng thông tin và kiểm tra đối với hoạt động kinh tế - tài chính của Nhà nước. Vai trò này ngày càng thể hiện rõ nét đối với các đối tượng sử dụng thông tin kế toán công, đặc biệt từ phía công chúng.

Việt Nam đang triển khai thực hiện đề án Tổng kế toán nhà nước nhằm xây dựng hệ thống báo cáo tài chính nhà nước đảm bảo tính kịp thời, đầy đủ, công khai, minh bạch, phù hợp với thông lệ quốc tế. Theo đó cần đặt ra yêu cầu phải xây dựng và công bố hệ thống chuẩn mực kế toán công phù hợp với thông lệ quốc tế và thực tế tại Việt Nam để có cơ sở xác định đối tượng, phạm vi, quy trình và nội dung thông tin báo cáo tài chính nhà nước do Tổng kế toán Nhà nước cung cấp.

Trên cơ sở nền tảng hệ thống chuẩn mực kế toán công quốc tế, nhiều quốc gia đã xây dựng và công bố các chuẩn mực kế toán công áp dụng trong quốc gia mình. Việt Nam đã tiến hành xây dựng và công bố hệ thống chuẩn mực kế toán

Sơ đồ 4 giai đoạn

trong lĩnh vực doanh nghiệp, hiện nay đang có kế hoạch triển khai áp dụng chuẩn mực báo cáo tài chính quốc tế (IFRS). Tuy nhiên, trong lĩnh vực kế toán công cho đến nay mới chỉ xây dựng và ban hành các chế độ kế toán hướng dẫn công tác kế toán tại các đơn vị kế toán cụ thể thuộc lĩnh vực kế toán nhà nước. Các quy định được đặt ra trong chế độ kế toán này phần lớn là hướng dẫn công tác kế toán và tổ chức bộ máy kế toán, chưa có những quy định mang tính nguyên tắc, thống nhất một cách đầy đủ, đồng bộ phù hợp với thông lệ quốc tế. Như vậy, việc xây dựng và công bố các chuẩn mực kế toán công được đặt ra như một nhu cầu tất yếu khách quan xuất phát từ các lý do cụ thể sau:

Thứ nhất, xuất phát từ nhu cầu quản lý thống nhất về tài chính nhà nước, tổng hợp thông tin một cách đồng bộ, cung cấp các thông tin chính xác, đầy đủ minh bạch phục vụ cho việc điều hành quản lý tài chính công của Nhà nước.

Thứ hai, xuất phát từ yêu cầu hội nhập quốc tế của Việt Nam, làm cơ sở để Việt Nam được tăng

hạng, đánh giá tín nhiệm cao hơn trong các quan hệ với các tổ chức quốc tế.

Thứ ba, xuất phát từ tình hình thực tế về việc xây dựng và ban hành các quy định có tính chất pháp lý để điều chỉnh và kiểm tra hoạt động kế toán trong lĩnh vực kế toán nhà nước tại Việt Nam trong thời gian vừa qua.

Thứ tư, xuất phát từ yêu cầu của công tác kế toán, kiểm toán và đào tạo phát triển nguồn cán bộ kế toán, kiểm toán.

Việc chuyển đổi áp dụng chuẩn mực kế toán công quốc tế tại Việt Nam là một quá trình cần thực hiện qua 4 giai đoạn sau: (Sơ đồ 4 giai đoạn)

4. Kết luận

Hội nhập kinh tế quốc tế đòi hỏi thông tin tài chính của quốc gia phải minh bạch. Việc xây dựng, ban hành và áp dụng các chuẩn mực kế toán công theo IPSAS là rất cần thiết. Trên cơ sở nghiên cứu, tìm hiểu bài học kinh nghiệm của các nước, Việt Nam cần chuẩn bị đầy đủ các nguồn lực để xây dựng đề án và ban hành chuẩn mực kế toán công theo lộ trình đưa ra ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bộ Tài chính (2019), *Hội thảo “Đề án xây dựng và ban hành chuẩn mực kế toán công tại Việt Nam”*.
2. Lê Vũ Phương Thảo (2021), Tầm quan trọng của việc áp dụng Chuẩn mực kế toán công quốc tế (IPSAS), *Tạp chí Công Thương*, số 21, tháng 9.
3. Công ty TNHH Deloitte (2021), Chuyển đổi chuẩn mực kế toán Việt Nam sang chuẩn mực báo cáo tài chính quốc tế, Ấn phẩm 1 - Phạm vi ảnh hưởng. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/vn/Documents/audit/vn-aud-conversion-vas-to-ifs-vol-1-vn.pdf>
4. <https://www.ipsasb.org/>
5. https://www.ipsasb.org/publications/2018-handbook-international-public-sector-accountingpronouncements15?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A%20ifacpublications%20%28IFAC%20Publications%20and%20Resources%29

Ngày nhận bài: 15/2/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 18/3/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 14/4/2022

Thông tin tác giả:

ThS. VŨ THỊ DIỆP

Khoa Kế toán, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật Công nghiệp

INTERNATIONAL PUBLIC ACCOUNTING STANDARDS AND THE IMPORTANT OF USING THESE ACCOUNTING STANDARDS IN VIETNAM

● Master. **VU THI DIEP**

Faculty of Accounting

University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT:

It is necessary for Vietnam to develop a system of international public accounting standards in order to create an important legal environment for the accounting activities of state management agencies and improve the management of public properties. This paper analyzes the importance of applying international public accounting standards, especially in Vietnam

Keywords: international experience, public accounting standards, IPSASs.